

Z CIZÍCH REVUIÍ

a) *Revue francouzské.*

Revue d'Infanterie.

Březen 1925:

Col. Etienne: **Pěchota při dotyku s nepřítelem v lese.** Episoda z 9. srpna 1914, kdy nepatrná jednotka (asi půl roty alpských střelců) dotkla se nepřítele v lese.

Cmdt. Gérin: **Une méthode d'instructions des cadres.** (Pokračování.) Cvičení 4. Vypracování palebného plánu pěšího pluku v postavení obraném. Cvičení na mapě.

Janet: **Útoky 48. divise** ve dnech 18. a 19. července 1918 podle dokumentů historické sekce a podle zpráv získaných od činitelů zúčastněných.

Cmdt. Martin: **Minomety v německé armádě.** Úvod historický. Charakteristické vlastnosti dnešních minometů německých a jich projektilů. Organizace minometných rot. Taktické užití.

Lt. col. Clément Grandcourt: **Poválečná taktika a její užití v Levantě.** (Pokračování.) Spojení. Operace. Moderní spojovací prostředky. Spojení se základnou. Spojení mezi proudy. Komunikace. Zásobování.

Revue d'Artillerie.

Únor 1925.

Cmdt. Munier: **Hovory o dělostřelectvu.** Studie o konkrétním pří-

padu: dělostřelectvo při pochodu při bližovacím, dotyk a boj.

Col. Mayer: **O velení a výcviku u dělostřelectva.** Vzpomínky dělostřelcovy. Způsoby výcviku. Školy dělostřelecké. Generální inspekce. Velká cvičení. Autonomie baterií. Doplnování důstojníků a poddůstojníků. Trestry.

Cpt. Morel: **Automatická puška Thompsonova vzoru 1923.** Popis celkový i podrobný. Data číselná. Činnost pušky.

Cpt. Revers: **O nejlepším rozsevu ran při střelbě na pásmo.**

Barada: **Příspěvek k dějinám francouzského dělostřelectva.** Dělostřelecký žold r. 1569 a 1675.

Březen 1925.

Gen. Dedieu-Auglade: **Hro-
madné účinky těžkého dělostřelectva u Verdunu na konci února 1916.**

Cmdt. Graux: **Práce standardi-
sační v Německu.** Národní komise

standardisační, podobná komisi francouzské, byla ustavena v Německu s názvem „Normenausschuß der deutschen Industrie“ (N. D. I.). Tato komise vydává každý rok zprávu o svých pracích. Abychom si učinili představu o jejím významu, poznamenáváme, že do roku 1924 vydala více než 1200 svazků o nejrozličnějších předmětech techniky. Uvážíme-li, co práce dá jediný svazek standardisační (statistika výroby v různých odvětvích určitého průmyslu, ostrá diskuse veřejných reprezentantů atd.), pochopíme úsilí vynaložené na 1200 svazků. Všechny svazky mají stejný formát, aby se daly snadno třídit. Autor v článku podává jen celkový přehled prací N. D. I., jeho direktivy, cíle a tendence.

Cmdt. Dufrénois: **Poznámka o zastřelování vysokými rozprasky.** Zásada metody. Užití formulek pro zastřelování. Řešení grafické atd.

Wf.

b) Revues maďarské.

Magyar Katonai Közlöny, ročník XII. (1924) sešit 1—2.

Jan Gabányi: **Polní maršálek Kóvess Hermann.** Životopis a vzpomínka na jeho životní dráhu u příležitosti jeho 70. narozenin.

Gen. Emil Császarkóczy: **Vojenský řád Marie Terezie.** Hrdinové světové války: Generál Eugen Seydl. Životopis a popis činu.

Pluk. g. št. Jindřich Werth: **O vedení (6. pokračování.)**

Článek pojednává o vedení vojska ve vysokých horách. Vysoké hory, zvláště dnes, kladou větší požadavky na vedení a vyžadují též pečlivější přípravy. Proto jest vedení války v horách velmi obtížné. Je-li horské pásmo široké anebo je-li špatné počasí, stupňuje se těžkost terénu. Jest veliké nebezpečí, že části se opotřebí ještě před zahájením útoku na vytyčený cíl. Tyto nesnáze lze poněkud mírniti zdokonalováním materiálu a zvláště vyzbrojenými částmi určenými pro boje v horách. Ale to vyžaduje mnoho materiálu, a když se musí improvizovati, také mnoho času. Jen v krajní nutnosti mohou se hlavní síly umístiti ve vysokých horách. V takovém případě nesmí se vůbec uspokojiti jen s obranou, nýbrž musí využití výhody vysokého horstva tím, že některé body a čáry jsou zvláště citlivé a proti těm musí potom jádro svých sil k útoku nasaditi.

Valter Stielly: **Bitva u Afium-Karahisaru.**

Rozhodující úder turecko-řeckého

válečného tažení v Malé Asii v r. 1921 a 1922 (s 1 přílohou a 7 náčrtů v textu).

Velice zajímavě pojednává o válečném tažení Řeků v Malé Asii v r. 1921 a 1922, které končilo úplnou porážkou Řeků u Afium-Karahisaru. Autor zvláště oceňuje výkony jezdeckého sboru Fahredina paši, a doprovází svůj výklad četnými náčrtů.

Czeke Aladár: **Odražení ruských útoků proti armádní skupině generála Szurmaya dne 14. září 1915.**

Podrobně vyličení houževnatých bojů v létě a na podzim v r. 1915.

Studijní cesta letounem z Budapešti do Paříže. Výtah z cestovního deníku Aladára Gárdoše, ing. majora v. v., stavitele, přednosty staveb. expozitury král. maď. letiště min. obchodu.

Autor konal studijní cestu v říjnu 1923 pro studium zařízení letišť a popisuje svou vzdušnou cestu a letiště Aspern (Videň), Kbely, Neuhoř a Entzheim (Strassburg), Issy les Moulineaux, Toussus le Noble, St. Cyr, Villacoublay, Villeneuve-Orly a Le Bourget (Paříž).

O našem letišti praví: „V dešti a silném větru nebyla naše vzdušná cesta příjemná a tak k naší nemalé radosti přistáli jsme šťastně v 11 h na letišti „Kbely“, v pražské mezinárodní obchodní stanici pro vzdušnou dopravu. Byl jsem rád, že spojení pro další cestování bylo až druhý den, takže jsem měl dostatek času studovati pozoruhodné stavby a zařízení letiště za ochotného vedení českých inženýrů. Na hezkém a od centra na 8 km, tedy ne příliš daleko ležícím letišti, se pilně

pracuje. Rovnájí se a drnem pokrývají veliké plochy a staví se mohutné železobetonové hangary. Technické zařízení letiště jest ještě v primitivním stavu, ale jest v práci podle prvotřídních plánů a bude brzy hotové a vzorné. Jest viděti, že Češi mají úplné porozumění pro velkou důležitost a význam dobře vystavěné a zařízené mezinárodní obchodní stanice pro vzdušnou dopravu."

Jako ukončení svého článku poukazuje autor na nutnost zřízení moderního letiště pro Budapešť a žádá, aby byla určena pro účely letecké část cvičiště pro jízdu na Rákoše. Bude nutno vyvlastniti „vérmězö" (bývalé cvičiště kolem hradu), aby nebylo zastavěno toto místo, ležící v srdci města.

Julius Gerö, generálauditor v. v.: **Návrh francouzského trestního zákona.**

Specialita francouzské justice jest, že armáda nemá zvláštního justičního personálu. Budoucnost ukáže, jest-li v míru předsedové ze stavu civilního, kteří neznají vojenských poměrů a na druhé straně zase vojenští předsedové, kteří v míru byli vyloučeni z předsednictví, budou odpovídati požadavkům vojenského smýšlení v odsouzení. V míru budou vojenské přestupky a zločiny projednávány u soudů vojenských, ostatní budou poukázány na občanské soudy. (Pokrač.)

Soutěž. Jelikož v cizím vojenském písemnictví se stále píše, že nekážen a vzpoutra maďarských částí způsobila na prvním místě zhroucení centrálních mocností v r. 1918 a hlavně zkázu fronty italské, vypíše maďarská věd akademie soutěž na sepsání díla, které vyvrátí všechna tato tvrzení.

Kpt. K a f k a.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Legionářská literatura.

Alois Babka, **Za polární kruh.** (Kus historie čsl. vojska za hranicemi.) Nákładem „Památníku odboje". (Knihovna PO, č. 37.) Praha 1924. Str. 31. S dvěma mapkami a devíti vyobrazeními.

Podstatnou složku našich francouzských legií tvořili bývalí zajatci a vojáci z Ruska, kteří byli dvěma transporty r. 1917 a 1918 dopraveni do Francie. Zajímavá cesta těchto transportů nebyla dosud vylíčena v legionářské literatuře. Teprve vzpomínkovou prací Babkovou odstává se nám informace o jednom z nich, o transportě druhém, vypraveném z Ruska počátkem osmnáctého roku. V jiném státě a za normálních poměrů nemohlo odeslání 133 důstojníků a 337 vojáků působiti zvláštních obtíží. Ale v chaosu ruské revoluce byla to obldná odyssea. Koncem listopadu 1917 odejel transport za velení ppl. Gibiše ze Žitomiru do Čerepovce (na sever od Moskvy), aby teprve po dvouměsíčním trapném čekání nastoupil cestu „za polární kruh" do přístavu murmanského. Další nucená zastávka na stanici Kole, jež prodloužila transport opět o 50 dní, připravila našim vojákům jak řadu nových útrap, tak i mnoho vpravdě exotických dojmů ze světa polárních krajín. Teprve 22. března r. 1918 opustila výprava na anglické lodi „Huntsendu" murmanský přístav a tím i ruskou půdu. Nastala druhá epocha odysseye, nebez-

pečná plavba po moři, ohrožená německými ponorkami a minovými poli. Loď přistála však šťastně za šest dní u anglického břehu a 31. března vyloďila se již výprava ve francouzském Havru, odkudž za tři dny došla k cíli své pouti, do čsl. koncentračního tábora do Cognacu.

Skromná práce Babkova znovu dokazuje, co nebezpečí a strádání představovala pro naše lidi jen pouhá cesta do vojenského šiku, a jakých obětí byli schopni ti, kdož veliké myšlenky národní svobody oddali se dobrovolně a poctivě, duši i tělem.

Josef Sajdl, **Českoslovenští železničáři v sibiřské anabasi.** Nákładem „Památníku odboje". (Knihovna PO, č. 42.) Praha 1924. Stran 111. S třemi skizami a s mnoha vyobrazeními.

Od počátku r. 1918, kdy byla zahájena evakuace z Ukrajiny, až do naložení ve Vladivostoku v roce dvacátém, životní zájmy ruských legií takřka srostly s osudy ruských železnic a vlaků. O dráhu a v okolí trati sváděny byly téměř každodenní boje za vystoupení, ochrana magistrály byla nevdečným úkolem našich legií v roce devatenáctém, na stavu ruských drah, mostů a tunelů závisel zdar naší konečné dopravy do Vladivostoku. O práci, kterou bylo nutno s naší strany vynaložiti na reorganizaci železniční dopravy, jež revolučními poměry a potom občanskou válkou utrpěla nejvíce, bylo u nás celkem málo známo. Přednáška pplk. B. Závady „Řešení dopravních otázek v čsl. voj-

sku na Rusi" nevyšla dosud tiskem.)* Vítáme proto knížku vrchního oficiála státních drah J. Sajdla, bývalého náměstka velitele samarské železniční filiálky a velitele samostatné dopravní rot, který informuje naše čtenáře o práci a osudech dopravního oddělení „Techodu“, přeměněného později v samostatnou dopravní rotu.

Úvodem předeseřil autor dvě kapitoly, z nichž první líčí stav a organizaci dopravních prostředků ruských, zvláště drah, před revolucí, druhá pak osvětluje podle statistických údajů destruktivní vliv revolučních poměrů na železniční dopravu.

Čsl. služba železniční začíná se teprve za anabase a organizuje se po prvé v červenci r. 1918 v dopravním oddělení technického odboru při štábu čsl. armádního sboru. Úkol tohoto oddělení byl prozatím, máme-li na mysli celé jeviště protibolševického hnutí od Volhy po sibiřský Bajkal, dosti omezen; vztahoval se jen na přífrontové dráhy ruské, samarsko-zlatoustskou, taškentskou a volhobugulmskou. V Samaře byla zřízena dopravní filiálka, přesídliivši později do Ufy. Náčelníkem jejím byl br. K. Riegr.

Činnosti této filiálky věnoval autor poměrně nejvíce místa. Pěkně ukazuje, jak poctivě snažili se naši lidé Ruskou pomoci, ať byli službou postaveni na místo jakékoliv. Významná byla zejména práce našeho dopravního oddělení při evakuaci povolžských a uralských měst, konaná mnohdy za

tajné nebo i zjevné sabotáže některých ruských železničářů.

Při odchodu našeho vojska na sibiřskou magistrálu v r. 1919 bylo opět nutno sáhnutí k vlastní svépomoci. Inž. Znamenáček rozšířil proto organizaci dosavadního dopravního oddělení, jež počalo nově fungovati 1. února r. 1919 za vedení kap. Šporcla. Dne 15. dubna t. r. bylo pak přejmenováno na samostatnou dopravní rotu, podléhající armádnímu inženýru majoru Havlovi, v jehož pravomoci byla i rota strojirenská a oddíl zásobovací. Hlavním náčelníkem dopravy byl jmenován inž. major Jindra. Práce dopravní roty byla brzděna častými útoky povstalců a systematickým poškozováním tratí. Z kalendářního přehledu událostí může si čtenář učinit aspoň přibližnou představu, co to znamenalo udržovati provoz a chrániti magistrálu! Práce našich železničářů byla uznávána i od Rusů a zvláště oceněna od prvního našeho ministra železnic dra Zahradníka.

Největší práce nastávala však našim dopravním orgánům při odjezdu ze Sibíře, který se dál, jak známo, za nové politické krise a občanské války. Tu měl autor aspoň důležitější body železniční služby podrobněji rozvésti a uveřejniti materiál, který by nejlépe vyvrátil různé klepy a výtky hlavně se strany ruských monarchistů, že naše legie zavinily zmatek na dráze a tím i úplnou katastrofu Kolčakovy vlády. — Některé partie knihy mohly být zpracovány zajímavěji.

F. Šteidler.

Cizí literatura vojenská.

Německá.

Handbuch der ärztlichen Erfahrungen im Weltkriege 1914/1918. Band III. Interne Medizin. Vydal za spolupráce odborných autorů Prof. Dr. Ludwig von Krehl, tajný rada v Heidelbergu. Nakladatelství J. A. Barth v Lipsku.

Kniha je zahájena obsáhlým pojednáním prof. Dra Wilhelma Hise z Berlína: **Všeobecný vliv války na stav zdravotní.** Autor správně zdůrazňuje, že nikdy ještě ve válkách dřívějších nebyly veškeré síly a schopnosti lidské tak napjaty do nejvyšší míry, jako ve válce světové. V historických válkách dlouho trvajících bývaly aspoň zimní přestávky, jednotlivé bitvy znamenaly jen událost několika dnů, kdežto válka uplynulá uka-

zuje nebyvalou kontinuitu. Nikdy nebylo také tak veliké množství lidu na událostech zúčastněno, nikdy nebylo vojsko složeno z branců tak různého stáří. Tito lidé octlí se pojednou pod vlivem docela změněných poměrů životních. Krutý, nedobrovolný experiment přinesl vědě nové poznatky, které namnoze jsou v rozporu s tím, co se a priori očekávalo. Zkušenost ukázala, že přízpůsobivost organismu jde mnohem dále, nežli se dříve za to mělo. Masý lidí povolaných ke službě válečné, byly podrobeny škodlivým vlivům zevnějším, kterým se lidé v poměrech mírových mohou snadno vyhnouti nebo ubrániti. Mezi těmito vlivy vypočítává fysickou únavu a duševní napětí, nezvyklý způsob stravování, vlivy teploty a ovzduší. Únava a napětí uplatňovala se jednak při namáhavých pochodech, při nedo-

*) Byla přednesena v cyklu o našem národním osvobození. Viz *Vojenské Rozhledy* V. r. 1924, str. 324.

statku spánku, při vystavení nepřátelské palbě, která trvala leckdy bez ustání řadu dní. Je jisto, že individua zdravě konstitute tělesně lépe tyto útrapy snášela, ale také lidé méně pevného zdraví přizpůsobovali se mnohdy poměrům tak, že to pozorovatele překvapovalo. Únava a stále rozčilování měly za následek poruchy jednak nervosně-psychické, jednak srdeční. Mezi těmi, kteří utekli z řad a opustili své stanoviště, byla sice značná část lidí neuropathických, ale také dosti individuí tělesně i duševně zdravých.

Strava podávaná často nepravidelně ve formě nechutné, nedobře stravitelné způsobila zvýšení počtu chorob žaludečních a střevních, pokud neběží však o infekční choroby zaživacího traktu, přece nedostoupil jejich počet nějaké výšky abnormální.

Pokud se týká vlivů teploty a ovzduší, zachovává autor rezervu, ježto otázka nachlazení není dosud rozřešena. Jsou zajisté autoři lékařští, kteří nachlazení popírají, proti nim stojí řada těch, kteří je potvrzují neb aspoň připouštějí. Opatrnou dedukci vyvozenou ze statistiky dospívá autor k náhledu, že pouhý vliv zimy není tak nebezpečný, jako spíše vliv větru a hlavně vlhka. Atmosférickým vlivům přičítá vznik kloubového hostce, zánětu mandlí, zánětu průdušek a plíc, katarů střevních.

Zajímavá jest otázka, zdali válka urychlila postup stárnutí. Autor to popírá; jestli ve válce u lidí stojících v poli nastaly někdy předčasné příznaky stáří, šlo zpravidla o lidi již dříve postižené arteriosklerosou nebo rozedmou plic, po případě byli to chroničtí alkoholikové. Předčasná ztráta energie životní spíše se objevila až po válce; ale tu jde spíše více o lidi, kteří nebyli v poli, a kteří doma strádali podvýživou.

V oddílu speciálním jsou obsaženy tyto články:

I. Infekční choroby.

Prof. Dr. Roderich Stinzing v Jeně: Paratyfus a infekce paratyfovými bacily.

Prof. Dr. Alfred Goldscheider v Berlíně: Typhus abdominalis.

Prof. Dr. Paul Krause v Bonnu: Následné choroby po tyfu a paratyfu.

Prof. Dr. Alfred Schlittenhelm v Kielu: Bacilová úplavice.

Prof. Dr. Wilhelm His v Berlíně: Asijská cholera.

Generální lékař m. sl. Dr. Felix Buttersack v Münsteru: Weilova nemoc (infekční horečnatá žlutenka).

Prof. Dr. Georg Jurgens v Berlíně: Epidemiologie skvrnivky a boj proti ní.

Prof. Dr. Otto Rostocki v Dráž-

danech: Návrtná horečka (Febris recurrens) a nemoci jí podobné.

Prof. Dr. Alwin Bessener v Münsteru ve Westfálsku: Neštovice.

Prof. Dr. Alfred Schwenkebecher v Marburce: Malaria.

Prof. Dr. Paul Morawitz v Greifswaldě: Zánět mozkových blan podminěný meningokoky.

Prof. Dr. Carl Schlayer v Berlíně: Difterie.

Dr. Friedrich Münter, vládní med. rada v Hannoveru: Influenza.

II. Ruská trichinosa. Sepsal Prof. Dr. Max Matthes v Královci.

Tato kapitola zasluží trochu obšírnější zmínky. Trichinosa je nemoc v kulturních zemích málo známá; objevuje se v krajinách, kde prohiďe masa nevěnuje se náležitá pozornost. Není divu, že při ní dělány byly hlavně s počátku nesprávné diagnózy. Trichiny usazují se nejprve ve střevě, přecházejí pak do oběhu krevního, vnikají do svalstva, působí záněty kloubové, podlitiny a skvrny kožní. Při takové různosti symptomů není divu, že byla choroba jednou označena jako katar střevní, podruhé jako rheumatismus svalový nebo kloubový, jindy jako tetanus nebo dokonce jako skvrnivka. Jako vnitřní lék doporučují se preparáty thymolové, ovšem bez rozhodného výsledku. Nicméně zkušenosti nabyté válkou znamenají rozmnožení praktických vědomostí lékařských.

III. Choroby vzniklé působením jedovatých plynů. Napsal Prof. Dr. Oskar Minkowski ve Vratislavi.

Látka probíraná už v jiných částech. souborného díla, hlavně v pathologické anatomii, rozbírá se zde důkladně se stanoviska klinického.

IV. Akutní nemoci plic a pohrudnice. Napsal Prof. Dr. med. a fil. Franz Petzold v Erlangách.

V. Tuberkulóza ve světové válce. Napsal generální lékař m. sl. Dr. Walther Bussenius v Berlíně. Uvádí zajímavou statistiku o rozmnožení tuberkulózy vlivem válečného strádání.

VI. Choroby srdce a cévstva.

1. Prof. Dr. Friedrich Kraus v Berlíně: Nemoci orgánů oběhu krevního a válka.

2. Prof. Dr. August Hoffmann v Düsseldorfu: Funkcionální a nervosní nemoci srdce.

VII. Nemoci jícnu a žaludku. Napsal Prof. Dr. Dietrich Gerhardt ve Würzburgu.

VIII. Choroby střeva, jater a pobřišnice. Napsal Prof. Dr. Max Matthes v Královci.

IX. O chorobách ledvinových a o osobách s takovými chorobami v poli. Napsali Prof. Dr. Carl Hirsch v Bonnu a Dr. H. v. Hecker v Bonnu.

X. Nemoci měchýře močového a poruchy močení. Napsal Prof. Dr. Ludwig Robert Müller v Erlangách.

XI. Choroby výměny látek. Napsal Prof. Dr. Hermann Straus v Berlíně. Sem spadají tyto nemoci: úplavice cukrová (Diabetes mellitus), úplavice močová prostá (Diabetes insipidus), dna, otylost, Addisonova nemoc, válečný oedem vzniklý podvýživou.

XII. Nemoci krve. Napsal Prof. Dr. Julius Grober v Jeně.

XIII. Tak zvané rheumatické nemoci. Napsal Prof. Dr. Hans Dorendorf v Berlíně. Sem spadá klou-

bový hostec, infekční záněty kloubové různého druhu, vzniklé po úplavici, po návratné horečce, po skvrnivce, po kapavce, po syfilis; dále chronické destruktivní procesy kloubové.

Závěr tvoří XIV. oddíl obsahující zvláštní klinická pozorování.

1. Generální vrchní lékař Dr. Ludolph Brauer v Hamburce: Činnost poradního klinika na Balkáně a v Palestině.

2. Prof. Dr. Theobald Selling v Mnichově: Zvláštní klinická pozorování na tureckém bojišti.

Dr. Vinař.